

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΚΡΟΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 2015 ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΜΑΚΡΟΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1) Ανασκόπηση γεγονότων που επηρεάζουν τη χρηματοοικονομική σταθερότητα

Κατά το 2015, η Κυπριακή οικονομία επέστρεψε σε οικονομική ανάπτυξη μετά από τρία χρόνια συρρίκνωσης και έχει εισέλθει σε πορεία σταδιακής ανάκαμψης. Η οικονομική δραστηριότητα παρουσίασε μεγαλύτερη ανάπτυξη από την αναμενόμενη, με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) για το τέταρτο τρίμηνο του 2015 να σημειώνει αύξηση 2,5%, ενώ για το 2016 προβλέπεται άνοδος κατά 2,0%. Η Κύπρος έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στην εφαρμογή του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής. Οι νέες νομοθεσίες για τις εκποιήσεις ακινήτων και την αφερεγγυότητα έχουν τεθεί σε εφαρμογή. Η πρόσβαση της Κύπρου στις αγορές για χρηματοδότηση έχει βελτιωθεί, όπως αντικατοπτρίζεται στην επιτυχή έκδοση τίτλων του δημοσίου στις διεθνείς αγορές κατά το 2015. Η οικονομική κατάσταση των τραπεζών ανακάμπτει σταδιακά, η ρευστότητα και η φερεγγυότητα του τραπεζικού συστήματος έχει βελτιωθεί και είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι ο αργός ρυθμός των αναδιαρθρώσεων δανείων σε καθυστέρηση επιταχύνεται. Συνολικά προβλέπεται σταδιακή ανάκαμψη της οικονομίας.

Ενώ το κλίμα βελτιώνεται, οι προκλήσεις παραμένουν. Το τραπεζικό σύστημα έχει πολύ υψηλά επίπεδα μη εξυπηρετούμενων δανείων - από τα υψηλότερα στην Ευρώπη - και η αντιμετώπιση αυτών των δανείων θα χρειαστεί χρόνο. Η χορήγηση νέων δανείων βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο, τα νοικοκυριά και οι μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται από αυξημένα επίπεδα χρέους, η ανεργία - μολονότι μειώνεται - παραμένει σε υψηλά επίπεδα και το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ, ενώ έχει βελτιωθεί σημαντικά, επίσης παραμένει υψηλό. Πέραν των χρηματοοικονομικών κινδύνων, φαίνεται ότι υπάρχουν κάποιες καθυστερήσεις και στην ψήφιση νομοθεσιών, όπως για παράδειγμα στην νομοθεσία που θα επιτρέπει την τιτλοποίηση δανείων από τις τράπεζες. Επιπλέον, παρά την αποδυνάμωση των χρηματοοικονομικών δεσμών ανάμεσα στην Ελλάδα και στην Κύπρο, τυχόν αρνητικές εξελίξεις στην Ελλάδα θα μπορούσαν να προκαλέσουν ανεπιθύμητες επιπτώσεις στην εμπιστοσύνη προς το οικονομικό περιβάλλον στην Κύπρο. Παρατηρούνται επίσης γεωπολιτικές εξελίξεις εντός, αλλά και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα μπορούσαν δυνητικά να επηρεάσουν την χρηματοοικονομική σταθερότητα της Κύπρου.

Η επίδραση των πιο πάνω στη χρηματοοικονομική σταθερότητα αναλύεται εκτενώς στην Έκθεση Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας για το έτος 2015 που ετοίμασε η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου και η οποία είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στη διεύθυνση:

http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=11785

2) Ανασκόπηση των εξελίξεων και προοπτικές του χρηματοοικονομικού τομέα

Κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους, λήφθηκαν μέτρα πολιτικής σύμφωνα με το πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής, γεγονός που αποδείχθηκε σημαντικός παράγοντας για τον περιορισμό των επιπτώσεων του υψηλού επιπέδου του χρέους και των ευάλωτων σημείων του χρηματοοικονομικού τομέα. Οι κυπριακές τράπεζες σημειώνουν πρόοδο στην αναδιάρθρωση των μη εξυπηρετούμενων δανειακών τους χαρτοφυλακίων. Οι πρόσφατες βελτιώσεις στα νομικά μέσα που διέπουν τις εκποιήσεις μπορεί να διευκολύνουν τις αναδιρθρώσεις των δανείων. Αυτή η προσπάθεια συμπληρώνεται από ένα εκσυγχρονισμένο πλαίσιο αφερεγγυότητας το οποίο προβλέπεται ότι θα διευκολύνει την αναδιάρθρωση των δανείων. Επιπλέον, η επιστροφή της χώρας σε μέτρια οικονομική ανάπτυξη μετά από τρία χρόνια πραγματικής συρρίκνωσης του ΑΕΠ, βοηθά επίσης τις προσπάθειες των τραπεζών στις αναδιρθρώσεις των δανείων και μειώνει τον κίνδυνο της περαιτέρω αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Γίνονται συνεχείς προσπάθειες για την βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου, όπως για παράδειγμα η ψήφιση της νομοθεσίας για την επίσπευση της μεταβίβασης των τίτλων ιδιοκτησίας που τέθηκε σε ισχύ τον Σεπτέμβριο του 2015.

Πρόσφατες εξελίξεις

Βασική προτεραιότητα αποτελεί η αντιμετώπιση του υψηλού επιπέδου των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων στο τραπεζικό σύστημα και ως εκ τούτου, έχουν ληφθεί κατάλληλα μέτρα πολιτικής για να αντιμετωπισθεί το εν λόγω θέμα. Το υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων αντανακλά τη σοβαρή ύφεση των προηγούμενων ετών και αντικατοπτρίζει επίσης την αύξηση στον αριθμό των στρατηγικών αθετήσεων, σύμφωνα με ανεπίσημα στοιχεία από τις τράπεζες, ιδίως αν ληφθεί υπόψη η θετική καθαρή θέση των περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών. Ωστόσο, τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις μπορεί να έχουν φτάσει στο ανώτατο επίπεδο.

Ενώ οι εκροές στις τραπεζικές καταθέσεις έχουν περιοριστεί, οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις συνέχισαν την αυξητική τους πορεία, και παράλληλα η πρόσβαση σε δανεισμό παραμένει μειωμένη. Αρχισαν όμως να εμφανίζονται ορισμένες ενδείξεις ανάκαμψης.

Το νέο νομοθετικό πλαίσιο που ρυθμίζει την αφερεγγυότητα έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τόσο τους δανειολήπτες να αναδιρθρώσουν το χρέος τους, όσο και τις τράπεζες για να τους είναι ευκολότερο να απαιτούν πληρωμή ή να προβαίνουν σε

κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων. Έχει τεθεί σε εφαρμογή πλαίσιο αναδιάρθρωσης του χρέους, οι τράπεζες έχουν δημιουργήσει εσωτερικές μονάδες διαχείρισης των προβληματικών δανείων και έχει ψηφιστεί νομοθεσία για τη διευκόλυνση των εκποιήσεων.

Απαιτείται περισσότερος χρόνος για να γίνει μια σωστή εκτίμηση της βελτίωσης στη διαδικασία αναδιρθρώσεων λόγω της νέας νομοθεσίας, ωστόσο, η κατάσταση παρακολουθείται. Η αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων αυτών είναι απαραίτητη προϋπόθεση για σταθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος σε συνεχή βάση.

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου δημοσίευσε τον Απρίλιο του 2015 πλαίσιο για τη διαχείριση καθυστερήσεων και κώδικα συμπεριφοράς για το χειρισμό δανειοληπτών που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες, για καθοδήγηση στη διαδικασία αναδιάρθρωσης δανείων. Έχει επίσης δημιουργήσει κατάλληλο εποπτικό πλαίσιο για την παρακολούθηση της προόδου των τραπεζών προς την επίτευξη των στόχων αναδιάρθρωσης δανείων. Το πλαίσιο για τη διαχείριση καθυστερήσεων απαιτεί από τις τράπεζες να εφαρμόζουν αποτελεσματικές και αποδοτικές υποδομές, διαδικασίες και εργαλεία για την υποστήριξη της διαχείρισης των καθυστερημένων οφειλών και την εκτέλεση δίκαιων, ικανοποιητικών και βιώσιμων αναδιρθρώσεων χρέους. Μέσω αυτής της διαδικασίας, ο ρυθμός των αναδιρθρώσεων των δανείων αναμένεται να επιταχυνθεί.

Μακροοικονομικό-χρηματοοικονομικό περιβάλλον και δημόσια οικονομικά

Η κυπριακή οικονομία παρουσίασε θετική ανάπτυξη από την αρχή του 2015, μετά από σχεδόν τέσσερα χρόνια ύφεσης και οι οικονομικές επιδόσεις συνεχίζουν να υπερβαίνουν τις αναμενόμενες. Τα δημόσια οικονομικά ακολουθούν πορεία βελτίωσης, υπερβαίνοντας τις αρχικές προβλέψεις, ενώ υπάρχουν κάποια ενθαρρυντικά σημάδια για το πολύ υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων στο τραπεζικό σύστημα. Οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων μειώθηκαν, έχοντας ωφεληθεί από το πρόγραμμα αγοράς κρατικών ομολόγων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), που ξεκίνησε τον περασμένο Ιούλιο. Ωστόσο, η οικονομική ανάπτυξη εξακολουθεί να είναι αδύνατη και τα υψηλά επίπεδα χρέους αποτελούν εμπόδιο για την οικονομική δραστηριότητα. Το ποσοστό ανεργίας παραμένει υψηλό, ωστόσο, κατά τη διάρκεια του έτους 2015 μειώθηκε στο 15% του εργατικού δυναμικού, σε σύγκριση με 16,1% κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους.

Τομέας των νοικοκυριών και των μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων

Τα εγχώρια νοικοκυριά και οι μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις εξακολουθούν να είναι υπερχρεωμένες, με τις τραπεζικές χορηγήσεις προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα να φθάνουν το επίπεδο του 250,4% του ΑΕΠ στο τέλος Δεκεμβρίου 2015 σε σύγκριση με 252,7% την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους. Τα υψηλά επίπεδα χρέους δυνητικά μπορεί να δημιουργήσουν προβλήματα αποπληρωμής για τα νοικοκυριά και τις μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις. Παρά τα πιο πάνω, το συνολικό χρέος στα νοικοκυριά και στις μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις παρέμεινε σε σχετικά σταθερό επίπεδο στο 127,7% και 230,4% του ΑΕΠ, αντίστοιχα, στο τέλος Σεπτεμβρίου 2015. Παράλληλα, η ικανότητα εξυπηρέτησης του χρέους των

νοικοκυριών και των μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων συνεχίζει να είναι αδύνατη και αντανακλάται στο υψηλό συνολικό ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ειδικά στην περίπτωση των δανείων προς τον ευρύτερο τομέα των ακινήτων, στα οποία οι τράπεζες είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες.

Παρόλες τις αντίξοες οικονομικές συνθήκες - υψηλά επίπεδα ανεργίας, μειωμένα εισοδήματα των νοικοκυριών, καθώς και το πολύ δύσκολο λειτουργικό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις σε συνθήκες ασθενούς οικονομικής ανάπτυξης - εντούτοις έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος. Τα τελευταία στοιχεία φανερώνουν ότι οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις μπορεί να έχουν φτάσει στο ανώτατο επίπεδό τους και άρχισε να διαφαίνεται μια μέτρια οικονομική ανάκαμψη. Υπογραμμίζεται η σημασία της αποτελεσματικής εφαρμογής του νέου πλαισίου αφερεγγυότητας για τη βελτίωση των υψηλών επιπέδων χρέους στον ιδιωτικό τομέα.

Τομέας των ακινήτων

Όσον αφορά την αγορά κατοικίας, οι τιμές ενδεχομένως να έχουν φτάσει στο χαμηλότερο σημείο και μπορεί να αυξηθούν ελαφρά μεσοπρόθεσμα, καθώς υπάρχουν ενδείξεις εγχώριας και εξωτερικής ζήτησης. Ωστόσο, οι προοπτικές για ανάκαμψη της αγοράς ακινήτων είναι δύσκολο να προβλεφθούν με βεβαιότητα. Η στενή παρακολούθηση του τομέα των ακινήτων είναι αναγκαία λόγω της σημασίας του, τόσο για τα περιουσιακά στοιχεία των νοικοκυριών όσο και για τα δανειακά χαρτοφυλάκια των τραπεζών. Ο τομέας αυτός χρήζει ιδιαίτερης προσοχής, παρακολουθώντας στενά την εξέλιξη των τιμών, καθώς και το προφίλ κινδύνου των χαρτοφυλακίων ενυπόθηκων δανείων των τραπεζών.

Τραπεζικός τομέας

Μετά την κλιμάκωση της οικονομικής και τραπεζικής κρίσης στην Κύπρο στο τέλος Μαρτίου του 2013 και τα μέτρα διάσωσης με ίδια μέσα (bail-in) των ανασφάλιστων πιστωτών, η εμπιστοσύνη των καταθετών επιδεινώθηκε ραγδαία. Οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες συνεχίζουν την πορεία τους προς την ομαλοποίηση. Μια σειρά από προκλήσεις, ωστόσο, παραμένουν για τις εγχώριες τράπεζες. Ενώ τα επίπεδα κερδοφορίας παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα, η επιστροφή στην κερδοφορία αποτελεί ένα αναγκαίο βήμα για την ανάπτυξη ενός βιώσιμου και ανθεκτικού τραπεζικού τομέα που να είναι σε θέση να υποστηρίξει την παροχή αυξημένων δανείων για τη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας.

Το συνολικό ύψος των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων (στο 46% του συνολικού χαρτοφυλακίου χορηγήσεων) παραμένει πολύ υψηλό. Ένα μεγάλο μέρος των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων είναι στον τομέα των ακινήτων στον οποίο οι τράπεζες είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες και ένα σημαντικό ποσό των επισφαλών δανείων προκύπτει από το χαρτοφυλάκιο των μη-ενυπόθηκων δανείων. Ενώ οι εκροές τραπεζικών καταθέσεων έχουν μειωθεί, οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις εξακολούθησαν να αυξάνονται, και η πρόσβαση σε δανεισμό παραμένει μειωμένη.

Τα χαμηλά επίπεδα νέου δανεισμού και η περιορισμένη δυνατότητα αύξησής του αναμένεται να περιορίσουν την ικανότητα των εγχώριων τραπεζών να αυξήσουν το εισόδημά τους. Η αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων παραμένει ένα κρίσιμο ζήτημα.

Μερικά σημάδια ανάκαμψης έχουν ήδη αρχίσει να εμφανίζονται. Η εμπιστοσύνη είναι σε στάδιο επανάκτησης και έχει σημειωθεί αύξηση στις βραχυπρόθεσμες καταθέσεις. Έχει σημειωθεί πρόοδος με τη σύσταση εσωτερικών μονάδων διαχείρισης των προβληματικών δανείων στις τράπεζες μετά και την θέσπιση νέας νομοθεσίας για την αφερεγγυότητα. Το προφίλ χρηματοδότησης των τραπεζών παραμένει περισσότερο βραχυπρόθεσμο. Οι καταθέσεις των πελατών αποτελούν μέρος αυτών των βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων και είναι η κύρια πηγή χρηματοδότησης. Παρ' όλα αυτά, το γενικό προφίλ των χρηματοδοτήσεων τους, αφήνει τις εγχώριες τράπεζες ευάλωτες σε διακυμάνσεις που σχετίζονται με καταθέσεις που προέρχονται από το εξωτερικό. Σημειώνεται η ουσιαστική μείωση της χορήγησης EΛΑ από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.

Ασφαλιστικός τομέας

Παρά το γεγονός ότι ο ασφαλιστικός τομέας σημείωσε καλύτερες επιδόσεις από τον τραπεζικό τομέα, το αδύνατο μακροοικονομικό περιβάλλον παραμένει βασικό μέλημα. Η κερδοφορία περιορίζεται λόγω του χαμηλού ρυθμού ανάπτυξης των ασφαλιστών. Τα παρατεταμένα χαμηλά επιτόκια μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο τον ασφαλιστικό τομέα, κυρίως τον κλάδο ζωής, λόγω των επιπτώσεων στην κερδοφορία και τις δυσκολίες στην παραγωγή επαρκούς εισοδήματος από επενδύσεις, ειδικά καθώς οι ασφαλιστικές εταιρείες προχωρούν με διασπορά των χαρτοφυλακίων τους. Οι κανονιστικές αλλαγές είναι ήδη στο προσκήνιο, με την Οδηγία Φερεγγυότητα II που τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 2016, σύμφωνα με την οποία οι ασφαλιστικές εταιρείες θα πρέπει να λειτουργούν σε ένα νέο πλαίσιο με αποτελεσματικότερη διακυβέρνηση και αυξημένες απαιτήσεις συμμόρφωσης. Οι ασφαλιστικές εταιρείες θα πρέπει να εκτιμούν τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με μία προσέγγιση που να συνάδει με τις αγορές, να επανεξετάζουν τους κινδύνους τους και να αντλούν πρόσθετα κεφάλαια έναντι των κινδύνων αυτών. Συνολικά, ο τομέας είναι σχετικά καλά προετοιμασμένος για τις επικείμενες αλλαγές, χωρίς να προβλέπεται κάποια σημαντική ανακεφαλαιοποίηση.

Τομέας επενδυτικών οργανισμών και επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών (ΚΕΠΕΥ)

Το κανονιστικό πλαίσιο για τους επενδυτικούς οργανισμούς έχει εκσυγχρονιστεί. Αυτό, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη διάθεση των επενδυτών και των φορέων παροχής υπηρεσιών προς δικαιούσους εντός της ΕΕ, έχει οδηγήσει τον τομέα των επενδυτικών οργανισμών σε σημαντική μεγέθυνση. Συνολικά, ενώ ο κλάδος επενδύσεων είναι ευάλωτος σε εξωτερικές εξελίξεις και στις μεταβαλλόμενες προτιμήσεις των επενδυτών, δεν αποτελεί σημαντικό κίνδυνο για το εγχώριο χρηματοπιστωτικό περιβάλλον λόγω του σχετικά μικρού μεγέθους του. Ωστόσο, επειδή παρουσιάζεται ισχυρή αύξηση και λόγω του ότι υπάρχουν διασυνδέσεις μεταξύ του τομέα και του χρηματοπιστωτικού τομέα γενικότερα, οι εξελίξεις παρακολουθούνται στενά. Όσον αφορά τις κυπριακές επιχειρήσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, η δράση τους είναι σε μεγάλο βαθμό εκτός Κύπρου. Παρά το γεγονός ότι οι εγχώριες δραστηριότητες των εν λόγω επιχειρήσεων είναι αρκετά περιορισμένες, λόγω της αυξανόμενης σημασίας τους, επιβάλλεται στενή εποπτεία σε σχέση με μέτρα άμβλυνσης των κινδύνων, της διακυβέρνησης και των εσωτερικών ελέγχων.

3) Σημαντικότεροι κίνδυνοι και ευάλωτα σημεία

Τα ακόλουθα ευάλωτα σημεία έχουν εντοπισθεί ως οι κύριες πηγές κινδύνου για το χρηματοοικονομικό σύστημα της Κύπρου. Η λεπτομερής ανάλυση αυτών των κινδύνων περιλαμβάνεται στην Έκθεση Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (βλέπε σημείο 1 ανωτέρω).

Ευάλωτα σημεία	Συνολική αξιολόγηση	Εκτίμηση κινδύνου
1. Ανησυχίες για την ποιότητα των δανειακών χαρτοφυλακίων που οφείλονται στην υπερβολική έκθεση του τραπεζικού τομέα σε μη εξυπηρετούμενα δάνεια	Η αποφασιστική και αποτελεσματική εφαρμογή του νέου πλαισίου αφερεγγυότητας αναμένεται να είναι υποβοηθητική για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.	Σταθερή, αναμένεται να βελτιωθεί
2. Ο υπερδανεισμός των μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων και των νοικοκυριών	Το υψηλό επίπεδο δανεισμού των νοικοκυριών και των μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων είναι πιθανό να δημιουργήσει δυσκολίες στη αποπληρωμή αν υπάρξει απότομη μείωση των εισοδημάτων τους. Η αποφασιστική εφαρμογή του νέου πλαισίου αφερεγγυότητας αναμένεται να μειώσει το συνολικό επίπεδο του δανεισμού και μπορεί να επιφέρει επιτάχυνση της αναδιάρθρωσης του χρέους στον ιδιωτικό τομέα.	Σταθερή, αναμένεται να βελτιωθεί
3. Μειωμένες προοπτικές κερδοφορίας για τις τράπεζες και τις ασφαλιστικές εταιρείες σε περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων / μικρότερης ανάπτυξης	Οι συνεχείς πιέσεις στην κερδοφορία, ιδιαίτερα για τις ασφαλιστικές εταιρείες κλάδου ζωής όπου οι χαμηλές αποδόσεις οδηγούν σε υψηλά τεχνικά αποθέματα.	Αυξανόμενη ευπάθεια
4. Κίνδυνοι στον τομέα των ακινήτων	Οι τιμές των ακινήτων φαίνεται να έχουν φτάσει στο κατώτατο επίπεδο και πιθανόν να υπάρξει ανάκαμψη μεσοπρόθεσμα, δεδομένων των ενδείξεων αυξημένης ζήτησης τόσο από ξένους όσο και από το εσωτερικό. Ωστόσο, οι προοπτικές για ανάκαμψη της αγοράς ακινήτων είναι δύσκολο να εκτιμηθούν με βεβαιότητα. Η στενή παρακολούθηση του τομέα των ακινήτων είναι απαραίτητη λόγω της σημασίας του, τόσο για τα περιουσιακά στοιχεία των νοικοκυριών όσο και για τα δανειακά χαρτοφυλάκια των τραπεζών.	Σταθερή

Ευάλωτα σημεία	Συνολική αξιολόγηση	Εκτίμηση κινδύνου
<p>5. Κίνδυνοι χρηματοδότησης</p>	<p>Αυξημένοι οι κίνδυνοι μετά τα μέτρα διάσωσης με ίδια μέσα (bail-in) των ανασφάλιστων πιστών και τον κλονισμό της εμπιστοσύνης.</p> <p>Η πρόσβαση σε βιώσιμη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση για τις τράπεζες, καθώς η χρηματοδότηση από την Κεντρική Τράπεζα παραμένει ένα σημαντικό μέρος της χρηματοδοτικής βάσης.</p> <p>Οι τράπεζες έχουν καταφέρει να μειώσουν την εξάρτησή τους από την παροχή χρηματοδότησης από την Κεντρική Τράπεζα και οι καταθέσεις έχουν αυξηθεί. Οι απαιτήσεις σε ευρώ της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων της ζώνης του ευρώ, σε ευρώ, έχουν μειωθεί από το μέγιστο ποσό των €11,4 δις. τον Μάρτιο του 2013 σε €3,8 δις. τον Δεκέμβριο του 2015. Η διατήρηση της εμπιστοσύνης είναι ουσιαστικής σημασίας για τη χρηματοοικονομική σταθερότητα.</p>	<p>Σταθερή</p>
<p>6. Περιορισμός της ρευστότητας και παρατεταμένη περίοδος στενότητας πιστωτικών συνθηκών λόγω της ασθενούς οικονομικής κατάστασης των μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων και των νοικοκυριών</p>	<p>Η εμπιστοσύνη των καταθετών εξακολουθεί να είναι ευάλωτη, παρόλο που οι εκροές καταθέσεων περιορίστηκαν σημαντικά.</p>	<p>Σταθερή, αναμένεται να βελτιωθεί</p>

4) **Οι νέες πρόσθετες αρμοδιότητες της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου αναφορικά με τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και τη μακροπροληπτική πολιτική**

Σύμφωνα με τη Σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) σχετικά με την μακροπροληπτική αρμοδιότητα των εθνικών αρχών¹, η τροποποίηση του Νόμου της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, τον Ιούνιο 2014², ορίζει την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ως την μακροπροληπτική αρχή της Κύπρου. Αυτή η νέα εντολή είναι πλέον μέρος της ευρύτερης αποστολής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου να συμβάλλει στη χρηματοοικονομική σταθερότητα. Ο τροποποιητικός αυτός νόμος επιβεβαιώνει την εντολή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου ως το θεσμικό όργανο υπεύθυνο για τον έγκαιρο εντοπισμό και την παρακολούθηση των εξελίξεων που θα μπορούσαν να βλάψουν τη σταθερότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος.

Σε αυτό το νέο θεσμικό πλαίσιο, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου είναι υπεύθυνη όχι μόνο για τον εντοπισμό και την παρακολούθηση συστημικών κινδύνων, αλλά και για τη λήψη περαιτέρω μέτρων και αποφάσεων πολιτικής όταν κρίνεται σκόπιμο. Αυτό απαιτεί την ανάπτυξη μιας σαφούς μακροπροληπτικής² στρατηγικής και ενός λειτουργικού πλαισίου που προβλέπει τα κατάλληλα εργαλεία για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση του συστημικού κινδύνου, καθώς και αποτελεσματικά μακροπροληπτικά εργαλεία για την αντιμετώπιση των συστημικών κινδύνων που εντοπίζονται. Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της νέας μακροπροληπτικής εντολής, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου έχει την υποχρέωση να υποβάλλει Έκθεση στη Βουλή των Αντιπροσώπων της Δημοκρατίας ετησίως, σχετικά με την εκτέλεση της εντολής της.

Η μακροπροληπτική πολιτική είναι σε μεγάλο βαθμό ένας νέος τομέας που έχει τεθεί σε εφαρμογή στην ΕΕ τα τελευταία χρόνια, και δεν υπάρχει συσσωρευμένη εμπειρία, ενώ η εφαρμογή της συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, την αξιολόγηση των πιθανών αλληλεπιδράσεων με άλλους τομείς της οικονομικής πολιτικής. Η εφαρμογή της μακροπροληπτικής πολιτικής, επομένως, είναι τομέας που βρίσκεται υπό εξέλιξη.

Σε επιχειρησιακό επίπεδο, οι ευρωπαϊκές ρυθμίσεις ορίζουν μια σειρά από μακροπροληπτικά εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, και επίσης, προβλέπονται λεπτομερείς διαδικασίες κοινοποίησης και έγκρισης, που συνεπάγονται μια αποτελεσματική συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου. Είναι αναγκαίο να γίνουν μεγαλύτερες προσπάθειες και να αφιερωθούν περισσότεροι πόροι για την παρακολούθηση των σχετικών δεικτών, τη βαθμονόμηση των μακροπροληπτικών εργαλείων, τη λήψη μακροπροληπτικών αποφάσεων και την αξιολόγηση των επιπτώσεών τους.

¹ Σύσταση ΕΣΣΚ/2011/3 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου, της 22ας Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τη μακροπροληπτική αρμοδιότητα των εθνικών αρχών

² http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=11324&lang=gr

5) Στρατηγική πολιτική για τη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, ως η μακροπροληπτική αρχή της Κύπρου, υιοθέτησε πολιτική στη οποία περιλήφθηκαν οι ενδιάμεσοι στόχοι της μακροπροληπτικής πολιτικής της. Για τον κάθε ενδιάμεσο στόχο, ορίστηκαν τα μακροπροληπτικά εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη του κάθε ενδιάμεσου στόχου.

Επιπρόσθετα, στη στρατηγική μακροπροληπτικής πολιτικής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου ορίζεται ο απώτερος στόχος της μακροπροληπτικής πολιτικής, ήτοι η διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοοικονομικού συστήματος ως συνόλου και ο απώτερος στόχος συνδέεται με τους ενδιάμεσους στόχους μακροπροληπτικής πολιτικής. Συναφώς, επιλέγονται κατάλληλοι δείκτες για τη διασύνδεση των ενδιάμεσων στόχων και των εργαλείων μακροπροληπτικής πολιτικής με τον απώτερο στόχο της διασφάλισης της σταθερότητας του χρηματοοικονομικού συστήματος.

Οι εν λόγω πολιτικές βασίζονται στη Σύσταση ΕΣΣΚ/2013/1 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) σχετικά με τους ενδιάμεσους στόχους και τα εργαλεία μακροπροληπτικής πολιτικής.

Η Στρατηγική Πολιτική της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της στην ακόλουθη διεύθυνση:

http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=8130

6) Καθορισμός αποθέματος ασφαλείας Άλλων Συστημικά Σημαντικών Ιδρυμάτων

Βάσει των διατάξεων του Νόμου που Ρυθμίζει τη Μακροπροληπτική Εποπτεία των Ιδρυμάτων και Συναφή Θέματα του 2015 που τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 2016, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου έχει οριστεί ως η εντεταλμένη αρχή που έχει την ευθύνη για την εφαρμογή των μακροπροληπτικών εργαλείων που είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο της Οδηγίας της ΕΕ για τις Κεφαλαιακές Απαιτήσεις, (Capital Requirements Directive). Μια από τις αρμοδιότητες της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου βάσει του εν λόγω Νόμου, είναι ο προσδιορισμός των Παγκόσμιων Συστημικά Σημαντικών Ιδρυμάτων (Global Systemically Important Institutions - G-SII) τα οποία έχουν λάβει άδεια λειτουργίας στην Κύπρο και ο καθορισμός του επιπρόσθετου κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας που πρέπει να τηρούν. Περαιτέρω, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου είναι αρμόδια για τον προσδιορισμό των Άλλων Συστημικά Σημαντικών Ιδρυμάτων (Other Systemically Important Institutions, - O-SII, εφεξής «ιδρύματα O-SII»), δηλαδή των συστημικά σημαντικών ιδρυμάτων που δεν είναι παγκόσμια αλλά εθνικά, τα οποία έχουν λάβει άδεια λειτουργίας στην Κύπρο, καθώς και τον καθορισμό των επιπρόσθετων κεφαλαίων που πρέπει το κάθε τέτοιο ίδρυμα να τηρεί, εφεξής «απόθεμα ασφαλείας O-SII».

Η Κύπρος είναι μια από τις χώρες της ζώνης του ευρώ των οποίων το τραπεζικό σύστημα έχει σχετικά ψηλό βαθμό συγκέντρωσης (concentrated banking system).

Κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2015, το άθροισμα των στοιχείων ενεργητικού των πέντε μεγαλύτερων τραπεζών αποτελούσε το 84% του συνόλου των στοιχείων ενεργητικού του τραπεζικού συστήματος της Δημοκρατίας. Η απαίτηση τήρησης αποθέματος ασφαλείας O-SII είναι ένα μέτρο το οποίο μπορεί να συμβάλει στη μείωση του βαθμού συγκέντρωσης του τραπεζικού μας συστήματος.

Ακολουθώντας τις πρόνοιες του εν λόγω Νόμου και τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου προσδιόρισε στις 30 Δεκεμβρίου 2015 τα ακόλουθα τραπεζικά ιδρύματα ως ιδρύματα O-SII:

- Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρεία Λτδ
- Ελληνική Τράπεζα Δημόσια Εταιρεία Λτδ
- RCB Bank Ltd
- Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα Λτδ και τα συνδεδεμένα με αυτή Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα
- Eurobank Cyprus Ltd και
- Alpha Bank Cyprus Ltd.

Ο τρόπος προσδιορισμού των ιδρυμάτων ως ιδρύματα O-SII, το απόθεμα ασφαλείας O-SII που αντιστοιχεί στο κάθε ίδρυμα O-SII καθώς και πληροφορίες σχετικά με το χρονοδιάγραμμα εισαγωγής του αποθέματος ασφαλείας O-SII παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στην ακόλουθη διεύθυνση:

http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=11782

Δεδομένου ότι η χορήγηση νέων δανείων βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου αποφάσισε όπως το απόθεμα ασφαλείας O-SII τεθεί σε ισχύ σταδιακά από το 2019 και σε περίοδο τεσσάρων ετών. Η σταδιακή εισαγωγή του αποθέματος ασφαλείας O-SII με ισχύ από την 1^η Ιανουαρίου 2019, επιτρέπει τον απαιτούμενο προγραμματισμό κεφαλαιακών αναγκών και περιορίζει τυχόν αρνητικές επιπτώσεις τόσο στα ιδρύματα O-SII, όσο και στη οικονομία γενικότερα.

7) Καθορισμός του ποσοστού αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας (Countercyclical Capital Buffer rate)

Δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 10 του Νόμου που Ρυθμίζει τη Μακροπροληπτική Εποπτεία των Ιδρυμάτων και Συναφή Θέματα του 2015, και έχοντας λάβει υπόψη τη Σύσταση ΕΣΣΚ/2014/1 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου σχετικά με την καθοδήγηση για τον καθορισμό των ποσοστών αντικυκλικών αποθεμάτων ασφαλείας, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου πρέπει με ισχύ από την 1^η Ιανουαρίου 2016 να καθορίζει το αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας ανά τρίμηνο. Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου έχει καθορίσει το ποσοστό του αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας στο 0% για την περίοδο 1 Ιανουαρίου 2016 έως 31 Μαρτίου 2016 και για την περίοδο 1 Απριλίου 2016 έως 30 Ιουνίου 2016.

Ο στόχος του αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας είναι να συμβάλλει στην αντιμετώπιση της προκυκλικότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η οποία τείνει να μεγεθύνει τις διακυμάνσεις των ανόδων και των μειώσεων του οικονομικού κύκλου της πραγματικής οικονομίας. Σε περιόδους οικονομικής άνθισης, όπου τα πιστωτικά ιδρύματα αυξάνουν την παροχή πιστώσεων και κατά συνέπεια ο κυκλικός συστημικός κίνδυνος στα πιστωτικά ιδρύματα κρίνεται ότι είναι μεγαλύτερος, πρέπει να αυξάνονται τα κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων με τη δημιουργία αποθεμάτων ασφαλείας που ενισχύουν την ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα σε ενδεχόμενη καθοδική φάση του χρηματοοικονομικού κύκλου και σε περιόδους ακραίων καταστάσεων, κατά τις οποίες σημειώνονται ζημιές.

Καθώς διανύουμε περίοδο χαμηλής οικονομικής δραστηριότητας, το αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας τόσο για το πρώτο τρίμηνο του 2016 όσο και για το δεύτερο τρίμηνο του 2016 καθορίστηκαν στο 0%. Το ποσοστό του 0% τεκμηριώνεται μέσω της μεθοδολογίας υπολογισμού του αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, που ακολουθεί τη Σύσταση ΕΣΣΚ/2014/1 του ΕΣΣΚ.

Περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με τον υπολογισμό και τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για τον υπολογισμό του εν λόγω αποθέματος, έχουν αναρτηθεί στον διαδικτυακό χώρο της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στη διεύθυνση:

http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=11782

8 Απριλίου 2016